

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum dæmones habeant fidem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

An est, seu, Quia est: licet ignoret, Quid, seu, Propter quid, Ad hoc dicendum est, quod ly in seipfis, seu proprijs rationib, denotat terminum non cognitionis absolute, sed vt evidens, ita quod denotat terminum ciuientie. Oportet enim ad hoc, quod aliquod enunciatum sit alicui euidentis, quod sit euidentia termini...

ARTICVLVS II.

Vtrum in demonibus sit fides.

AD SECYNDVM sic proceditur. Videtur, quod in demonibus non sit fides. Dicitur enim Augustinus in libro de Predestinatione sanctorum, quod fides consistit in credentium uoluntate: hec autem uoluntas bona est, qua quis uult credere Deo. Cum ergo in demonibus non sit aliqua uoluntas de liberata bona, ut in primo dictu est, uidetur quod in demonibus non sit fides.

¶ 2 Preterea. Fides est quoddam donum diuine gratie, secundum illud Ephezi 2. Gratia estis saluati per fidem, donum enim Dei est: sed demones dona gratuita amiserunt per peccatum, ut dicitur in glossa super illud Osee 3. Ipsi respiciunt ad Deos alienos, & dilexerunt uinacia uuarum. ergo fides in demonibus post peccatum non remansit.

¶ 3 Preterea. Infidelitas uidetur esse prauius peccatum inter peccata, ut patet per Augustinum super illud Ioan. 15. Si non uenifsem, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo: sed in quibusdam hominibus est peccatum infidelitatis. si ergo fides esset in demonibus, aliquorum hominum peccatum esset grauius peccato demonum: quod uidetur esse inconueniens. non ergo fides est in demonibus.

SED CONTRA est, quod dicitur...

dem informem. Secundi autem dubij ratio est, quia inclinatio ad bonum non repugnat damnationis statum. Quod ex ea parte remanet synderesis inclinans ad bonum. Non ergo infidelitas informis inclinans ad credendum secundum aliquid boni, remouenda est a demonibus. Sed sicut uoluntas informis & huiusmodi habitus actui apponi. Ad primum dubium dicitur, quod secundum naturam, nullam inuenio differentiam inter homines damnatos & non damnatos quoad propositum: & ratio in littera dicitur locum habere in utroque. Et propterea sicut a damnatione infidelitas informis hoc in loco, ita a damnatione infidelitas informis in inferno fidelis ab infidelitate indelebili remanente. & poena maiori ceteris peccatis signaculo macule pollute fidei suscipere. Corruptio definit esse fides informis propter statum in termino. Quod dico propter existentes quodammodo in termino modo in termino: ut olim Patres erant in limbo, unde dem fideles sunt in purgatorio. Status enim terminus opponitur fidei, ratione actus uel positioe, uel ratione uisionis beate, quam ponit: uel negatione ratione actus proprii fidei illic impossibilis. Secundi namque ratio est, ut Deus subtrahat habitum fidei...

super omnem naturalem cognitionem creaturam diceret, quod Deus sic diuina eam rationem qua hominem cognitionem creaturam excellit. puta, ut trinitatem naturaliter &c. creati formale in obiecto fidei non ab omnibus credi habentibus fidem. Quatuor...

tur Iacobi 2. Demones credunt, & contremiscunt.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, Intellectus credentis assentit rei creditae, non quia ipsam uideat, uel secundum se, uel per resolutionem ad prima principia per se uisa: sed...

quia conuincitur per auctoritatem diuinam assentire his, que non uidet, & propter imperium uoluntatis mouentis intellectum & obedientis Deo. Quod autem uoluntas moueat intellectum ad assentendum, potest contingere ex duobus. Vno modo ex ordine uoluntatis ad bonum: & sic credere est actus laudabilis. Alio modo, quia intellectus conuincitur ad hoc, quod iudicet esse credendum his, que dicuntur, licet non conuincatur per euidentiam rei: sicut si aliquis propheta pronuntiare in sermone Domini aliquid futurum, & adhiberet signum, mortuum suscitando, ex hoc signo conuinceretur intellectus uidentis, ut cognosceret manifeste hoc dici a Deo, quia non mentitur: licet illud futurum quod predicatur, in se euidentis non esset, unde per hoc ratio fidei non tolleretur. Dicendum est ergo quod in fidelibus Christi laudatur fides secundum primum modum: & secundum hoc non est in demonibus, sed solum secundum modo. Vident enim multa manifesta indicia, ex quibus percipiunt doctrinam Ecclesie a Deo esse: quamuis ipsi res ipsas, quas Ecclesia docet,...

3 di. 78. art. 7. corp. Et 3. d. 23. q. 1. art. 2. q. 1. Et uel. 7. 14. art. 9. ad 4. Ca. 5. in 2. tom. 7.

7 x. r. q. 64. ar. 2. ad 5.

Trad. 89. in Ios. ante me diuam, to. 9.

ne statu, in quo non potest amplius exire iudicium. Ratio autem huius, que in secundo dubio discutitur, est quia inclinatio non solum ad credendum (demonstratio enim creditur) sed quia inclinatio ad credendum secundum affectum boni, non naturalis, sed gratuita. Et ecce enim in damnis naturalis intergratula indebita, ut characteres perirentur, tunc tamen affectus boni conuenienter, nec acquiritur, nec infuse perirentur: quia plenitudine malitia, & misericordie eorum inuenitur affectus boni gratuiti. Et licet uoluntas mala possit conditionem malam gratiæ fidei informis apponere, qua fieret malus simpliciter, ut patet in uariis, si quis acciperet fidem Christi non ut bonus esset, sed ut possit tyrannus esse. hec tamen appositio non auert illum affectum boni gratiæ, qui in damnis non inuenitur: licet in eis affectus boni naturalis inuenitur, maculas tamen appositæ malæ conditione obliuiscuntur. Fides namque est perfectio intellectus non absolute, sed ut ratio a uoluntate affecta ad bonum supernaturale. Actus autem, qui in damnis erunt respectu beatitudinis amissæ, trinitatis officii, &c. non sunt actus fidei infuse, sed cognitionis acquisite ex illa, uel fidei coactæ, ut de demonibus in littera dicitur. Nec auctor inferus sustinet fidem in damnatis, sed comparatiuam illam. Magis potest esse fides informis in damnatis, quæ ipse. Hæc enim comparatiua est uera, qui spei obiectum respectu damnatorum non saluatur: fidei autem obiectum saluatur respectu eorum. Et quod hæc sit ueritas intentio eius, patet: quia tractat ibi illam auctoritatem. Demones credunt, & contremiscunt. Nec magis de homi-

non uideant, puta, Deum esse trinum & unum, uel aliqd hmōi.

AD PRIMVM ergo dicendū, qd dæmonum fides est quodammodo coacta ex signorū euidētia: & iō non pertinet ad laudem uoluntatis ipsorum, quod credunt.

AD SECUNDVM dicendū, quod fides, quæ est donum gratiæ, inclinatur hominem ad credendum secundum aliquem affectum boni, etiam si sit in formis. Unde fides, quæ est in dæmonibus, nō est donum gratiæ, sed magis coguntur ad credendum ex perspicacitate naturalis intellectus.

AD TERTIVM dicendū, qd hoc ipsam dæmonibus displicet, quod signa fidei sunt euidētia, ut per ea credere compellantur: & ideo in nullo malitia eorum minuitur per hoc, quod credunt.

ARTICVLVS III.

Primum qui discredat unum articulum fidei, possit habere fidem informem de alijs articulis.

AD TERTIVM sic proceditur. Vt qd hæreticus, qui discredat unum articulum fidei, possit habere fidem informem de alijs articulis. Nō. n. intellectus naturalis heretici est potērior, q̄ intellectus catholici: sed intellectus catholici indiget adiuari ad credendum quæcūq; articulum fidei, dono fidei. ergo vī, qd nec hæretici aliquos articulos fidei credere possunt sine dono fidei informis.

¶ 2 Præ. Sicut sub fidei cōtinētur multi articuli fidei, ita sub ueritate, puta, Geometria, continētur multæ conclusiones: sed hō aliquis potest habere scientiam Geometriæ circa quasdam geometricas conclusiones, alijs ignoratis: ergo homo aliquis potest habere fidem de aliquibus articulis fidei, alios non credendo.

¶ 3 Præ. Sicut hō obedit Deo ad credendum articulos fidei, ita et ad seruanda mandata legis: sed hō potest esse obediens circa quædam mandata, & non circa alia: ergo potest habere fidem circa quosdam articulos, & nō circa alios.

SED CONTRA est, Sicut peccatum mortale cōtrariatur charitati, ita discredere unū articulum cōtrariatur fidei: sed Charitas nō remanet in homine post unū peccatum mortale, ergo neq; fides postquā discredat unum articulum fidei.

RESPON. Dicendū, qd in heretico discredente unū articulum fidei, nō manet fides neq; formata, neq; informis. Cuius rō est, quia

A species cuiuslibet habitus dependet ex formali ratione obiecti, qua sublata, species habitus remanere nō potest. Formale autem obiectum fidei est ueritas prima, sicut manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesiæ, quæ procedit ex ueritate prima. Vn quicunq; non inhæret sicut infallibili, & diuinæ regulæ, doctrinæ Ecclesiæ, quæ procedit ex ueritate prima in scripturis sacris manifestata, ille non hēt habitum fidei: sed ea, quæ sunt fidei, alio modo, tenet q̄ per fidem. Sicut si aliquis tenet mente aliquod cōclusiōnē, non cognoscens medium illius demonstrationis, manifestum est qd non hēt eius scientiā, sed opinionem solū. Manifestum est autem qd ille, qui inhæret doctrinæ Ecclesiæ, tanquam infallibili regulæ, omnib. assentit, quæ Ecclesiā docet, alioquin si de his, q̄ ecclesiā docet, que uult tenet, & q̄ non uult, non tenet, non tam in heret Ecclesiæ doctrinæ, sicut in fallibili regulæ, sed propriæ uoluntati. Et sic manifestum est qd hæreticus, q̄ pertinaciter discredat unum articulum fidei, nō est paratus sequi in omnib. doctrinæ Ecclesiæ. Si. n. non pertinaciter, iā nō est hæreticus, sed solum errans. Vn manifestum est, quod talis hæreticus circa unum articulum, fidem nō hēt de alijs articulis, sed opinionem quadā secundum propriā uoluntatem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod alios articulos fidei, de quibus hæreticus nō eriat, nō tenet eodem modo, sicut tenet eos fidelis. s. simpliciter inherendo primæ ueritati, ad quod indiget homo adiuari per habitum fidei: sed tenet ea, quæ sunt fidei, propria uoluntate, & iudicio.

AD SECUNDVM dicendū, quod in diuersis conclusionibus unius scientiæ sunt diuersa media, per q̄ probantur, quorum unum potest cognosci sine alio. Et iō homo potest scire quasdam conclusiones unius scientiæ, ignoratis alijs: sed omnibus articulis fidei inhæret fides per unum medium. s. per ueritatem primā propositā nobis in Scripturis secundum doctrinā Ecclesiæ intelligentis sane: & iō qui ab hoc medio decidit, totaliter sine caret.

AD TERTIVM dicendū, qd diuersa pcepta legis possunt referri uel ad diuersa motiua proxima, & sic unum sine alio seruari potest: uel ad unum motiuū primū, quod est perfectè obedire Deo, a quo decidit quicunq; unū pceptū transgreditur, sicut illud iac. 2. Qui offendit in uno, factus est oium reus.

Secunda Secunda S. Thomæ. C 3

nibus, quā de dæmonibus loquitur, a quibus abstulerat paulo ante fidem, quāuis hoc signo non sit opus: quia uerba sua non nisi comparationem significant.

Super quæst. quibus articulis ueritatis.

In articulo tertio eiusdem questionis duo magna occurrunt dubia. Vn est. Quo modo intelligitur, quod doctrina Ecclesiæ sit infallibilis regula, ita ut recedens ab ipsa, recedat a ratione formali obiecti fidei. Sed quia hoc declaratum est in questionis primæ articulo primo, in dubio tertio, & quarto, non est opus replicatione, sed ad additionem. Est siquidē Ecclesiæ regula in proponendo, & in explicando credenda diuinam ueritatem reuelatricem modificans quod ad hoc saltem nobis. Et propterea recedens a conditione modificante rationem formalem, scilicet ueritatem diuinam reuelatricem, recedit a ratione formali obiecti fidei. Et sic non solum recedit a ratione formali obiecti fidei, recedens a regula Ecclesiæ, propterea quia recedit ab uno articulo reuelato, ut super diximus: sed etiam qui recedit a conditione, seu modo rationis formalis obiecti respectu nostri. Et hoc plano se suffiterē respōdet. Nam ponit ueritatem primam in Scripturis, & doctrinā Ecclesiæ, rationem formalem fidei. ueritatem primam quidem, ut ipsam rationem credendam manifestatiōem aut Scripturæ, & ecclesiæ, ut conditionē, qua ueritas prima, pponit, & explicat seipsa & alia credenda. Huiusmodi autē conditiones licet respectu fidei simpliciter non sint de integri.

D. 606.